

THEORETICAL BASICS AND APPLIED ASPECT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

O. Dyba, PhD,
SHEI «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman»

Iu. Gernego, PhD,
SHEI «Kyiv National Economic
University named after Vadym Hetman»

Abstract. In the first part of the article is made the analysis of theoretical approaches to the essence of innovative activity. The points of views of classics of political economy and our contemporaries are analyzed and compared. The connection between the innovative activity and innovative process is represented. It shows the practical orientation of innovative activity. Taking different point into consideration, we believe, that the result of innovative activity is transformation of ideas in new technological processes, which create new and improved goods and services.

In the second part of the article is described the innovative activity in Ukraine. The information about the main trends of innovative activity of the enterprises is given. The data approve the instable situation, which is connected with the social and economical problems of national economy. The main problems of innovative activity are created by the lower level of innovative activity of Ukrainian enterprises in comparing with such activity in the foreign development countries. The problems can be solved under conditions of multifaceted stimulation of innovative activity of enterprises.

Keywords: business strategy, strategic management, strategic adaptation, business processes, strategic imperative, national economy.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2015

УДК 330.101.2: 334.012: 65.014.1

Кукоба Володимир Павлович³

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБІТ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФЕРУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті наведено авторське розуміння економічної сутності «енергоощадження», «енергозбереження», «енергоефективності» і «трансферу технологій», а також запропоновано визначення «трансферу енергоефективних технологій». Надано раціональний склад і опис найважливіших напрямів дій із забезпечення трансферу енергоефективних технологій на підприємствах. Запропоновано перелік, структурування і зміст основних функцій управлінських підрозділів підприємств, які реалізуються цими підрозділами при виконанні робіт з трансферу технологій.

Ключові слова: енергоефективність, трансфер технологій, забезпечення трансферу, енергоощадження, енергозбереження.

³ **Володимир Павлович Кукоба** — доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» kuk015@ukr.net

Вступ. Сучасного стану розвитку світового господарства досягнуто на основі стрімкого створення і поширення інноваційних продуктів, які утворено в процесі науково-технічного прогресу. Найкреативнішими за поточної енергетичної та технологічної кризи у суспільному виробництві є напрями створення і розповсюдження енергоефективних технологій виготовлення і споживання різних товарів. Поширення новацій у сфері створення і розповсюдження цих технологій дозволить сучасним підприємствам вийти із затяжної економічної кризи та фінансово-економічної депресії, активізувати власний економічний розвиток з подальшим підвищенням ефективності господарювання. У цьому аспекті набуває значної ваги досвід розвитку систем енергозбереження і енергозощадження, які є базовими складовими цілісної системи енергоефективності підприємств, що ґрунтується на різноспрямованих трансферах новітніх інженерних та інформаційних технологій.

Вирішенням проблемам ефективного управління використання енергетичних ресурсів у виробничій сфері у аспектах енергоспоживання та енергозбереження займались В. Беседін [15], М. Гнідой [7], С. Денисюк [7], М. Ковалка [15], М. Кулик [8], В. Микитенко [10], М. Рапцун [15], Б. Стогній [8], О. Суходоля [12] та інші. Другою групою наукових проблем, трансфером технологій, активно займались: В. Соловйов [5], П. Іжевський [4], О. Ляшенко [9], В. Титов [13], С. Кацура [6] та інші. Більшість з них розглядали питання менеджменту енергоспоживання на макро- або мікрорівні, а також передачі новітніх технологій у контексті державного регулювання цих процесів. При цьому, діяльність із забезпечення трансферу енергоефективних технологій між їх розробниками і підприємствами та між структурними підрозділами підприємств досі досліджено фрагментарно.

Постановка задачі. Результати досліджень, що представлено у працях значного числа науковців стосовно забезпечення енергоефективної діяльності, свідчать не лише про її важливість, а й про значущість у системі суспільних виробничих відносин. Особливо це важливо у аспекті активного застосування новітніх енергоефективних технологій. Саме тому виникає нагальна потреба наукового обґрунтування теоретичних і методичних основ організації забезпечення широкої та швидкої передачі для впровадження на підприємствах новостворених енергоефективних технологій. Виходячи з цього, метою цієї статті є представлення для всебічного наукового обговорення результатів дослідження ключових теоретичних і методичних аспектів організаційного забезпечення трансферу енергоефективних технологій і сфері машинобудування.

Результати. Одним з основних завдань раціонального управління сучасним підприємством є підвищення ефективності його діяльності на основі застосування енергоощадних засобів виробництва разом з системами енергозбереження, що є складовими енергоефективності функціонування даного суб'єкта господарювання. У цьому аспекті слід спочатку визначити сутність схожих процесів енергоощадження, енергозбереження, трансферу технологій та ознаки енергоефективності і вже на цьому ґрунті обґрунтувати раціональний порядок забезпечення трансферу енергоефективних технологій на машинобудівних підприємствах або поміж ними.

Процеси *енергоощадження* використовуються з моменту усвідомленого використання енерговитратних ресурсів. Ці процеси мають за мету здійснення максимально ефективні дії за мінімізації обсягів або сили використання енергоресурсу, або того і того одночасно, у процесах створення нового продукту для подальшого його продажу і споживання. З огляду на це, під енергоощадженням слід розуміти дії зі зменшення обсягів використання енергетичних ресурсів при виконанні цілеспрямованих операцій. У цьому контексті виникає багато різновидів енергоощадження залежно від сфер та об'єктів його здійснення. Серед таких нас цікавить енергоощадження у виробництві, яке можна характеризувати як процес скорочення обсягів використання енергетичних ресурсів і їх носіїв у процесах виготовлення продукції, при управлінні даними процесами та їх обслуговуванні. Таким чином, за цільовою орієнтацією енергоощадження спрямовано на підвищення енергоефективності функціонування підприємства.

Дуже часто науковці та практики ототожнюють поняття «енергоощадження» і «енергозбереження», звертаючи в обох випадках увагу на аспект зменшення обсягів використання матеріально-технічних ресурсів, що є або енергоносіями, або продуцентами певної енергії. Однак, таке ототожнення не зовсім вірне. Це тому, що ощадження при використанні певного ресурсу передбачає скорочення витрат цього ресурсу, а збереження — накопичення цього ресурсу для подальшого використання через певний проміжок часу після моменту повного накопичення даного ресурсу. При цьому, «збереження» не має ознаки витрачання, а «ощадження» має. Тому, доцільно визначити, що під енергозбереженням слід розуміти процес накопичення певного обсягу енергетичного ресурсу і його зберігання для подальшого використання за попередньо визначених потреб через певний, як правило тривалий, проміжок часу.

При порівнянні масштабів та обсягів енергоощадження й енергозбереження різних ресурсів, що використовуються при виготовленні продукції найчастіше виникає потреба у використанні оціночної характеристики, яку більшість називає енергоефективністю. *Енергоефективність* виробництва характеризує міру споживання енергетичних ресурсів при виготовленні одиниці кінцевого продукту (послуги).

Підвищення рівня енергоефективності діяльності підприємств на сучасному етапі розвитку техніки та технологій ґрунтується на створенні та широкому розповсюдженні новітніх технологій, що не лише пришвидшують виготовлення продукції, а й скорочують витрати різноманітних ресурсів, у тому числі енергетичних. Особливого значення зараз набули процедури трансферу сучасних технологій як на міждержавному і національному рівнях, так і на рівні структурних підрозділів підприємств або окремих суб'єктів господарювання. На жаль, процеси трансферу технологій різними суб'єктами їх здійснення характеризуються по-різному. Так, на законодавчому рівні трансфером технологій вважають «передачу технології, що оформляється шляхом укладення двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов'язки щодо технології та/або її складових» [1]. На нормативно-розпорядчому рівні, даному випадку Національне агентство з технологічного розвитку РФ, трансфер

технологій тлумачать як «процес передачі досвіду, знань, технологій, ноу-хау і методів виробництва між урядами, інститутами, організаціями, компаніями і іншими суб'єктами інноваційної діяльності для забезпечення доступності результатів наукового і технологічного розвитку широкому колу користувачів» [14]. Тлумачні словники характеризують трансфер технологій як «передачу технологій, що являє собою процес передачі навичок, знань, методів і зразків виробництва і складових об'єктів технологій між урядами та іншими установами з метою забезпечення науково-технічного прогресу» [2], а також «комерціалізація інновацій і будь-якої іншої наукової розробки, передача її авторського права іншій особі, юридичній чи фізичній; передача технологій» [16]. Окремими науковцями даний процес передачі технологій розуміється як «рух технологій з застосуванням будь-яких інформаційних каналів від одного її приватного чи колективного носія до іншого» [3], «передачу технологій реципієнту, яка не обов'язково пов'язана з отриманням прибутку як джерелом технології, так і її реципієнтом» [13], а також «передачу не лише знань, а й перетворення їх в інноваційну технологію за активної участі як джерела цієї технології/винаходу, реципієнта/користувача, так і кінцевого споживача продукту, виробленого за допомогою згаданої інновації» [11]. Систематизуючи такі тлумачення доцільно сформулювати розуміння трансферу технології або технологій як звичайний процес передачі певної технології від одного його власника до іншого, при цьому головним критерієм доцільності такої передачі повинна бути відсутність такої технології, а також здатність отримуваної технології підвищувати ефективність діяльності особи, що отримала цю технологію. Таким чином, *трансфер енергоефективних технологій є особлива сукупність дій із передавання на різній основі (за юридичним договором, усною домовленістю, нормативно-правовим актом тощо) від юридичної або фізичної особи іншій юридичній або фізичній особі певних технологій або їх описів, що підвищують ефективність використання енергетичних ресурсів, і сприяють зростанню енергоефективності особи, яка отримала технології.*

Процедури передавання різних технологій незалежно від суб'єктів і об'єктів виконання таких дій, як правило мають ознаки самостійного проекту і передбачають здійснення робіт основних і допоміжних процесів. При цьому, основні роботи включають операції із оформлення правових актів щодо ініціації і процедури здійснення такої передачі, виконання приймально-передавальних операцій і операцій із фіксації отримання об'єктом відповідних технологій. Серед, допоміжних можна виокремити операції з техніко-економічного обґрунтування доцільності трансферу технології, визначення способів трансферу, розроблення проектів правових актів щодо трансферу технології тощо. Процеси із забезпечення трансферу енергоефективних технологій повинні включати впорядковану певним чином послідовність дій із створення організаційних, технічних, економічних, інформаційно-комунікативних, соціальних та інших умов для своєчасного та у повному обсязі трансферу даних технологій.

Дані дії повинні спрямовуватись на фінансову (інвестиційну), комерційну, кадрову, інформаційну, комунікативну, упорядкувальну, правову, технічну, технологічну і соціальну підтримку процедур трансферу. Відповідно до цього

доцільно виокремлювати такі групи робіт із забезпечення трансферу технологій на підприємстві: *економічну (у тому числі фінансове та комерційне забезпечення), соціально-кадрову, інформаційно-комунікативну, організаційно-правову, техніко-технологічну. Економічне забезпечення трансферу енергоефективних технологій* повинно включати роботи з: прогнозування потреб ринків у продукції (послугах) підприємства, що буде виготовлятися із новою енергоефективною технологією; сприяння доступу до енергетичного ресурсу та прогнозування здатності цього ресурсу забезпечувати потреби підприємства; формування маркетингово-комерційних мереж і створення умов для ефективного їх використання в періоди після трансферу енергоефективних технологій; прогнозування обсягів фінансування різних варіантів трансферу технологій, а також імовірних доходів або збитків від застосування цих технологій. *Соціально-кадрове забезпечення трансферу технологій* передбачає підвищення ефективності використання трудових ресурсів на основі їхнього кількісного, професійного, кваліфікаційного та інтелектуального зростання, а також з мінімізації матеріальних втрат працівників на підтримання соціальних стандартів для цих осіб у періоди застосування енергоефективних технологій. *Інформаційно-комунікативний напрям дозволяє забезпечувати* стабільні та стійкі зв'язки між працівниками, структурними підрозділами, бізнес-процесами та засобами підприємницької діяльності при передаванні енергоефективних технологій. *Організаційно-правове забезпечення повинно створювати* умови для раціональної і упорядкованої взаємодії всіх складових при передачі технологій, забезпечувати розроблення і доведення до виконавців розпорядчих документів, формувати норм, які встановлюють, змінюють або відміняють правові відносини, що визначаються сутністю трансферу енергоефективних технологій. *Процеси техніко-технологічного забезпечення трансферу технологій* повинні створювати умови для безперервного функціонування технічних засобів, які використовуються при здійсненні даних трансферів і застосуванні отриманих технологій, вони спрямовані на вирішення комплексних проблем забезпечення функціонування техніки та технологій як єдиної системи.

Організаційно функції з економічного забезпечення трансферу енергоефективних технологій повинні реалізовуватись планово-економічним і фінансовим відділом, а також відділом економічного аналізу та прогнозування. Соціально-кадровим забезпеченням трансферу для потреб підприємства можуть займатись його внутрішньо фірмові підрозділи — відділ кадрів, відділ підготовки кадрів або департамент HR-менеджменту, служба соціально-побутового забезпечення працівників, а на міжфірмовому рівні — тренінгові центри, навчальні заклади, центри перепідготовки тощо. Функції інформаційно-комунікативного забезпечення трансферу технологій на підприємстві можуть реалізовувати його інформаційні та комп'ютерні центри, мережі зв'язку та комутаційні бази, а також окремі фахівці з інформаційних технологій і комп'ютерного системного програмування. Організаційно-розпорядчі функції у межах організаційно-правового забезпечення трансферу енергоефективних технологій реалізуються підрозділами функціонального управління на підприємстві, а правові — юридичним відділом. Функції техніко-технологічного забезпечення трансферів техно-

логій на підприємствах виконуються їх підрозділами з технічної та технологічної підготовки виробництва, а також енерго-механічного обслуговування виробничих процесів.

Висновки. Систематизація і структуризація функціональних спрямувань процесів забезпечення трансферу енергоефективних технологій на підприємстві дозволить оптимізувати процедури передачі технологій поміж підрозділами підприємств, а також підприємствами споріднених галузей, будувати раціональні структури управління цими процесами й визначати основні функції підрозділів, що приймають участь у технологічних трансферах.

Література

1. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V [Електронний ресурс]. — Режим доступу на 01.12.2015 р. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. — К. : Перун, 2005. — 1728 с.
3. Инновационный менеджмент / А.Е. Абрамешин, Т.Г. Воронина, О.П. Молчанова, Е.А. Тихонова, Ю.В. Шленов, под ред. Молчановой О.П. — М.: Вита-Пресс, 2001. — С. 87.
4. *Іжевський П.Г.* Трансферт технологій: суть, етапи та витрати обміну // Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки. — 2003. — № 2. — Т. 1. — С. 147–150.
5. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: Монографія / Соловйов В.П., Кореняко Г.І., Головатюк В.М. — К.: Фенікс, 2008. — 224 с.
6. *Кацура С. М.* Трансфер технологій и диффузия инноваций как элементы регионального инновационного процесса [Електронний ресурс] / С. М. Кацура // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. трудов. — 2009. — Ч. 2. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf.
7. Комплексна державна програма енергозбереження України. Міністерство інфраструктури [Електронний ресурс]. — Режим доступу на 01.12.2015 р. : http://www.mtu.gov.ua/repository/11557/file/kopleksna_prog_1997-2010.doc
8. *Кулик М.* Стратегічні перспективи розвитку енергетики України: наука і технології / М. Кулик, Б. Стогній // Світогляд. — 2009. — № 3. — С. 42–45
9. *Ляшенко О.М.* Комерціалізація та трансфер технологій: категорії та методи інноваційної діяльності / О.М. Ляшенко // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_5/8.pdf
10. *Микитенко В. В.* Энергоефективність промислового виробництва: [монографія] / В. В. Микитенко. — К.: Об'єдн. ін-т економіки НАН України, 2004. — 282 с.
11. *Смирнова Н. В.* Новітнє бачення сутності трансферу технологій на підприємстві / Н. В. Смирнова // Інвестиції: практика та досвід. — 2014. — № 3. — С. 108–111.
12. *Суходоля О. М.* Энергоефективність економіки в контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізм реалізації: [монографія] / О. М. Суходоля. — К.: НАДУ, 2006 — 424 с.
13. *Титов В.В.* Трансфер технологій (теория и практика). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://serendip.narod.ru/science/transfer/annot.html#oglavl>

14. Трансфер технологий, разработанных при федеральном финансировании НИ-ОКР: перспективы, определенные Фондом по трансферу технологий [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://stra.teg.ru/lenta/innovation/1879>.

15. Україна на шляху до енергетичної ефективності: [монографія] / [М. П. Ковалко, В. Ф. Бесєдін, М. В. Рапцун та ін.]. — К.: НАУ МОН України, Арена-Єско, 1997. — 228 с.

16. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк.— Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. — 714 с.

References

1. «Zakon Ukrai'ny «Pro Derzhavne Reguljuvannja Dijal'nosti U Sferi Transferu Tehnologij» Vid 14.09.2006 № 143-V.» Rada.gov.ua. Accessed December 18, 2015. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.

2. Busel, V.T. *Velykyj Tlumachnyj Slovnyk Suchasnoi' Ukrai'ns'koi' Movy : 250000*. Kyiv: Perun, 2005. 1728.

3. Abrameshyn, A.E., T.G. Voronyna, O.P. Molchanova, E.A. Tyhonova, Ju.V. Shlenov, and O.P. Molchanova. *Innovacionnyj Menedzhment*. Moscow: Vyta-Press, 2001. 87.

4. Izhevs'kyj, P.G. «Transfert Tehnologij: Sut', Etapy Ta Vytraty Obminu.» *Visnyk Tehnologichnogo Universytetu Podillja. Ekonomichni Nauky*. 2, no. 1 (2003): 147-50.

5. Solovjov, V.P., G.I. Korenjako, and V.M. Golovatjuk. *Innovacijnyj Rozvytok Regioniv: Pytannja Teorii' Ta Praktyky: Monografija*. Kyiv: Feniks, 2008. 224.

6. Kacura, S.M. «Transfer Tehnologij Y Dyffuzija Ynnovacyj Kak elementy Regyonal'nogo Ynnovacyonnogo Processa.» *Problemy Razvytyja Vneshneekonomycheskyh Svjazej Y Pryvlechenija Ynostrannyh Investycij: Regyonal'nyj Aspekt : Sb. Nauch. Trudov Ch. 2*. 2009. Accessed December 18, 2015. http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf.

7. «Kompleksna Derzhavna Programa Energozberezhennja Ukrai'ny. Ministerstvo Infrastruktury.» Ministerstvo Infrastruktury Ukrai'ny. Accessed December 18, 2015. http://www.mtu.gov.ua/repository/11557/file/kompleksna_prog_1997-2010.doc.

8. Kulyk, M., and B. Stognij. «Strategichni Perspektivy Rozvytku Energetyky Ukrai'ny: Nauka I Tehnologii'» *Svitogljad* 3 (2009): 42 — 45.

9. Ljashenko, O.M. «Komercializacija Ta Transfer Tehnologij: Kategorii' Ta Metody Innovacijnoi' Dijal'nosti.» *Nacional'na Biblioteka Ukrai'ny Imeni V. I. Vernads'kogo*. 2010. Accessed December 18, 2015. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_5/8.pdf.

10. Mykytenko, V.V. *Energoefektyvnist' Promyslovogo Vyrobnystva: [monografija]*. Kyiv: Ob'jedn. In-t Ekonomiky NAN Ukrai'ny, 2004. 282.

11. Smyrnova, N.V. «Novitnje Bachennja Sutnosti Transferu Tehnologij Na Pidpryjemstvi.» *Investycii': Praktyka Ta Dosvid* 3 (2014): 108-11.12.

12. Suhodolja, O.M. *Energoefektyvnist' Ekonomiky v Konteksti Nacional'noi' Bezpeky: Metodologija Doslidzhennja Ta Mehanizm Realizacii': [monografija]*. Kyiv: NADU, 2006. 424.

13. Tytov, V.V. «Transfer Tehnologij (teoryja Y Praktyka).» *Transfer Tehnologij*. Accessed December 18, 2015. <http://serendip.narod.ru/science/transfer/annot.html#oglavl>.

14. «Transfer Tehnologij, Razrabotannyh Pry Federal'nom Fynansyrovanyu NYOKR: Perspektivy, Opredelennye Fondom Po Transferu Tehnologij.» Accessed December 18, 2015. <http://stra.teg.ru/lenta/innovation/1879>.

15.Kovalko, M.P., V.F. Besjedin, and M.V. Rapcun. *Ukrai'na Na Shljahu Do Energetychnoi' Efektyvnosti: [monografija]*. Kyiv: NAU MON Ukrai'ny, Arena-Jeko, 1997. 228.

16.Zagorodnij, A.G., and G.L. Voznjuk. *Finansovo-ekonomichnyj Slovnyk*. L'viv: Vydavnytvo Nacional'noho Universytetu «L'vivs'ka Politehnika», 2005. 714.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАБОТ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ТРАНСФЕРА ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

В.П. Кукоба, доктор
экономических наук, профессор
кафедры экономики предприятий
ГВУЗ «Киевский национальный
экономический университет
имени Вадима Гетьмана»

Аннотация. В статье на основе результатов исследования приведено авторская точка зрения на экономическую сущность «энергоэкономии», «энергосбережения», «энергоэффективности» и «трансфера технологий», а также предложено определение «трансфера энергоэффективных технологий». Предоставлен рациональный состав и описание наиболее важных направлений работ по обеспечению трансфера энергоэффективных технологий на предприятиях. Предложен перечень, структуризация и содержание основных функций управленческих подразделов предприятий, которые, реализуются данными подразделениями при выполнении работ по трансферу технологий.

Ключевые слова: энергоэффективность, трансфер технологий, обеспечение трансфера, энергоэкономия, энергосбережение.

BASIC DIRECTIONS OF PROVIDING OF TRANSFER OF ENERGYEFFECTIVE TECHNOLOGIES ON ENTERPRISES

V.Kukoba, Doctor of Economic
Sciences, Professor,
SHEI «Kyiv National Economic
University named after Vadym Hetman»

Abstract. In the article as a result of research the author's understanding of economic essence of «energyeconomy», «energy-savings», «energyefficiency» and «transfer of technologies» is resulted, and determination of «transfer of energyeffective technologies» is offered, as is the special aggregate of actions from transferrableness on different basis (by legal agreement, verbal arrangement, normatively legal by an act and others like that) from a legal or physical entity other legal or physical entity of certain technologies or their descriptions. Rational composition and description of the most essential directions of actions is given from providing of transfer of energy effective technologies on enterprises, which includes such groups of works: economic

(including financial and commercial providing), social skilled, informatively-communicative, organization-law, technical-technological. A list, structure and maintenance of basic functions of administrative subsections of enterprises, which will be realized these subsections at implementation of works from the transfer of technologies, is offered. Attention is accented, that systematization and structuring of functional directions of processes of providing of transfer of energyeffective technologies on an enterprise will allow optimizes procedures of transmission of technologies between subsections of enterprises, and also enterprises of family industries, to build the rational structures of management these processes and determine the basic functions of subsections which take part in technological transfers.

Keywords: energyefficiency, transfer of technologies, providing of transfer, energyeconomy, energy-savings.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2015